

СТІЙКІСТЬ ГЛОБАЛЬНОЇ ЕКОНОМІКИ В УМОВАХ НЕВИЗНАЧЕНОСТІ

Поліщук Ліна Сергіївна

*кандидат економічних наук, доцент кафедри світового
господарства і міжнародних економічних відносин,*

*Навчально-науковий інститут міжнародних відносин
Київського національного університету імені Тараса Шевченка*

До 80-річчя свого існування МВФ у публікації «Resilience in the of face of Change» оцінює стійкість світової економіки після послідовних глобальних потрясінь, а також обмірковує, що потрібно зробити для більш рівномірного спільного економічного процвітання [1].

Автори детально оцінюють досвід світової економіки після пандемії, починаючи з перебоїв у ланцюгах поставок, енергетичної та продовольчої кризи, спровокованої війною росії проти України, та значного сплеску інфляції, яка привела до глобального синхронного посилення монетарної політики. Сильні політичні рамки в багатьох країнах сприяли глобальній стійкості, однак, багато країн пройшли цей період із високим рівнем боргу та підвищеними витратами на його обслуговування.

Відповідно, в МВФ ключовими завданням вважають:

- захист макроекономічної стабільності від подальших геополітичних потрясінь, руйнівного фіскального коригування та завдання повернути інфляцію до цільових показників;
- розвиток потенціалу (кредитування, технічна допомога і навчання), коли це потрібно для зміцнення економічних інституцій країни з метою розробки та реалізації ефективної економічної політики;
- скориставшись глобальною економічною стійкістю спільно реагувати на трансформаційні виклики зумовлені зміною клімату, цифровізацією та розвитком штучного інтелекту

Ці перетворення вимагатимуть багатосторонньої співпраці для зменшення ризиків і максимізації можливостей.

Реагуючи на виклики, МВФ у 2022 році завершив 16 Загальний перегляд квот і продемонстрував здатність до глобальної співпраці та багатосторонності шляхом зміцнення спроможності мобілізувати пільгові позики для найбідніших членів. Зокрема, квоти членів МВФ збільшилися на 50 % (238,6 млрд СПЗ, або 314 млрд дол США), довівши загальні квоти до 715,7 млрд СПЗ (943 млрд дол.США). Це зменшить залежність Фонду від запозичених ресурсів без зменшення його кредитної спроможності. Напередодні 17-го Загального перегляду квот Рада керуючих планує до червня 2025 року розробити можливі підходи

як орієнтир для подальшого перерозподілу квот, у тому числі за допомогою нової формули квот [1].

Трастові Фонди скорочення бідності і зростання (Poverty Reduction and Growth Trust (PRGT) та стійкості та сталості (Resilience and Sustainability Trust (RST) допоможуть надавати фінансування під нульовий відсоток найбіднішим і найуразливішим членам МВФ. За підтримки 17 членів МВФ успішно досяг своєї мети залучити 12,6 млрд СПЗ (17 млрд дол. США) для кредитних ресурсів PRGT.

Також, обидва Трастові Фонди отримали збільшення фінансування після того, як G20 погодили спрямування 100 млрд дол. СПЗ від сильніших членів до тих, хто більше потребує. Станом на кінець квітня 2024 року 18 угод на суму 6,3 млрд СПЗ було схвалено для фінансування з Фонду стійкості та сталості, в тому числі і для України [1].

Крім зазначеного, у даній публікації піднімається питання зростання глобального боргу. За прогнозами МВФ, без рішучих дій глобальний державний борг перевищить 100% ВВП до 2029 року. Також, прогноз світового зростання становить 3,1 % у 2029 році – це один із найнижчих прогнозів на п'ять років вперед за десятиліття [1]. Тому, пріоритетом має бути відновлення фіскального простору, що дозволить зробити економіку більш стійкою до майбутніх потрясінь і забезпечити необхідні державні інвестиції для управління кліматом і технологічними переходами. Ідеться про колаборацію відповідних стратегій для стримування інфляції, відновлення резервів і забезпечення стійкості боргу, створення простору для інвестицій. Це буде складним завданням, оскільки економіки вже борються зі спадком високого боргу та дефіциту. Ризики рефінансування боргу залишаються високими для багатьох країн, і для покращення глобальної архітектури реструктуризації боргу необхідна глибока міжнародна співпраця,

У звіті підкреслюють, що незважаючи на стійкість глобальної економіки після пандемії, економічні зриви, ймовірно, викликані безліччю трансформаційних сил, таких як зміна клімату, геополітична фрагментація, конфлікти, цифровізація у поєднанні з кіберризиками та штучним інтелектом (ШІ). Найближче майбутнє обіцяє бути часом тривалої високої невизначеності.

Обмеження у торгівлі, потоках капіталу та інвестиціях вже змінюють світову економіку. У 2023 році було запроваджено майже 3000 торговельних обмежень, що майже втричі більше, ніж у 2019 році. Ця тенденція ризикує повернути назад трансформаційні переваги минулої глобальної економічної інтеграції [1].

Зростаюча крихкість економіки та конфліктний ландшафт не віщують нічого доброго для світової економіки; навпаки, інші сили, такі як цифровізація, можуть виявитися благом. Але ці сили також вимагатимуть

продуманої реакції, щоб пом'якшити диспозицію, яку вони можуть викликати.

Більша цифровізація в поєднанні з посиленням геополітичної напруги тягне за собою власні ризики, наприклад, у формі кібератак. Вони потенційно можуть спричинити проблеми з фінансуванням компаній і навіть поставити під загрозу їх платоспроможність. МВФ допомагає країнам-членам зміцнювати їхні рамки кібербезпеки за допомогою політичних консультацій, у тому числі в рамках Програми оцінки фінансового сектору, а також за допомогою діяльності з розбудови потенціалу [2; 3].

Відповідно до одного з нещодавніх документів МВФ, близько 60% робочих місць у розвинутих економіках можуть мати вплив штучного інтелекту (ШІ). Очікується, що на ринках, що розвиваються, і в країнах з низьким рівнем доходу цей показник становитиме 40 і 26 % відповідно [4].

Щоб допомогти країнам розробити відповідну політику, МВФ розробив індекс готовності до штучного інтелекту, який вимірює готовність у таких сферах, як цифрова інфраструктура, політика людського капіталу та ринку праці, інновації, економічна інтеграція, регулювання та етика. Країни з більш заможною економікою, включаючи розвинені економіки та деякі країни з ринковою економікою, що розвивається, як правило, краще оснащені для впровадження ШІ, ніж країни з низьким рівнем доходу, хоча між країнами існують значні відмінності.

Непередбачуваність цих сил – фрагментації, конфліктів, цифровізації та штучного інтелекту – перетворюється на більш схильний до шоків світ. Економіки повинні стати більш стійкими – не лише окремо, а й колективно.

Список використаних джерел:

1. IMF Resilience in the Face of Change. Annual Report 2024 URL: <https://cdn.sanity.io/files/yg4ck731/production/305c76ee35a5e231ed9b2720ff64d8f980a4101e.pdf/English%202024%20IMF%20Annual%20Report.pdf>
2. IMF.Financial Sector Assessment Program (FSAP). URL: <https://www.imf.org/en/Publications/fssa>
3. IMF. Capacity Development. URL: <https://www.imf.org/en/Capacity-Development>
4. Gen-AI: Artificial Intelligence and the Future of Work / By Mauro Cazzaniga, Florence Jaumotte, Longji Li, Giovanni Melina, Augustus J Panton, Carlo Pizzinelli, Emma J Rockall, Marina Mendes Tavares. URL: <https://www.imf.org/en/Publications/Staff-Discussion-Notes/Issues/2024/01/14/Gen-AI-Artificial-Intelligence-and-the-Future-of-Work-542379?cid=bl-com-SDNEA2024001>